

ВІДПОВІДІ
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на зауваження проєкту експертного висновку ГЕР 03
про результати акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми
1314 Філософія,
рівень вищої освіти Бакалавр, спеціальність 033 «Філософія»

Висловлюємо щирю вдячність членам галузевої експертної ради за високопрофесійний аналіз, надані рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми з підготовки бакалаврів філософії зі спеціальності «Філософія» на філософському факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Надані рекомендації слугуватимуть подальшому вдосконаленню освітньої програми, покращенню її реалізації відповідно до цілей програми й побажань різних груп стейкхолдерів. Надаємо коментарі щодо рекомендацій.

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
Критерій 1 Проектування та цілі освітньої програми	<p>1.2. Відомості самооцінювання, звіт ЕГ, програма візиту, інші документи засвідчують, що у сформованому складі роботодавців, що залучені до визначення цілей та ПРН, представлені освітньо-наукові установи. Водночас згідно з частиною 4 профілю ОП «Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання» випускники також можуть працевлаштуватися в органах державної влади та самоврядування, аналітично-інформаційних інституціях, у друкованих та електронних засобах масової інформації, соціальних і культурних закладах, громадських організаціях, партіях, організаційно-управлінській галузі. Відповідно до цього рекомендується узгодити склад роботодавців, чії пропозиції та потреби враховуються, із сферою працевлаштування, що встановлена в ОП. Разом із цим, на думку ГЕР, зберігає актуальність, надана під час попередньої акредитації, рекомендація щодо «формування нової парадигми роботи із стейкхолдерами в частині збору, аналізу та врахування пропозицій щодо змісту ОП та її компонентів».</p> <p>1.3. Мета ОП «надати освіту в області філософії з широким доступом до працевлаштування...» відповідає сучасній тенденції щодо реалізації практичного потенціалу філософії. Програмні результати навчання визначені у повній відповідності до стандарту за спеціальністю 033 «Філософія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. ГЕР</p>	<p>1) а ОПП «Філософія» відбувається постійна тісна співпраця зі стейкхолдерами в частині збору, аналізу та врахування пропозицій щодо змісту ОП та її компонентів. Виникає запитання щодо сутності «формування <i>нової парадигми</i> роботи зі стейкхолдерами в частині збору, аналізу та врахування пропозицій щодо змісту ОП та її компонентів», яку як рекомендацію висловлюють експерти. Також неясним залишається питання <i>з ким</i> «рекомендується <i>узгодити</i> склад роботодавців, чії пропозиції та потреби враховуються, зі сферою працевлаштування, що встановлена в ОП». Додатково зазначимо що чисто з методичної точки зору, в ситуації коли існує велика кількість різноманітних роботодавців, які мають неузгоджені вимоги але жоден з яких не є домінуючим, абсолютно коректною є орієнтація на профільні академічні спільноти (освітньо-наукові і наукові), які крім всього іншого за родом своєї діяльності мають регулярно здійснювати аналіз ринку праці.</p> <p>2) Дякуємо за рекомендацію, однак змушені вказати що насправді довгострокова Міжсекторальна стратегія ЮНЕСКО у галузі філософії (див. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000138673). Основна особливість - вона вбирає в себе три основні напрями: філософія перед глобальними проблемами; викладання філософії в світі; розвиток</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
	<p>погоджується з висновком ЕГ, що ОП враховує галузевий контекст, досвід аналогічних вітчизняних освітніх програм. Разом із цим ГЕР рекомендує врахувати у тексті ОП Міжсекторальну стратегію ЮНЕСКО у галузі філософії.</p> <p>Рекомендації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - узгодити склад роботодавців, чиї пропозиції та потреби враховуються, із сферою працевлаштування, що встановлена в ОП; - врахувати у тексті ОП Міжсекторальну стратегію ЮНЕСКО у галузі філософії. 	<p>філософської думки та філософських досліджень) вже була врахована підкомісією НМР МОН України (<i>головою підкомісії є Шашкова Л. О., д. філос. н., проф., завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії КНУ імені Тараса Шевченка</i>), при формуванні Стандарту вищої освіти за спеціальністю 033 «Філософія» для бакалаврів. Зазначена стратегія відобразилася в ЗК, ФК, ПРН освітньої програми, укладеної на підставі цього Стандарту. <i>Освітні компоненти ОПП «Філософія» у своєму змісті з необхідністю, як може пересвідчитись кожен, відображають всі напрями Міжсекторальної стратегії ЮНЕСКО у галузі філософії.</i> Основні та вибіркові ОК спрямовані на формування у здобувачів вмінь здійснювати філософський аналіз та дослідження сучасних проблем та їх реального впливу на соціальну стабільність і світобудову (міжцивілізаційний діалог, біоетика, культурне розмаїття, екологічна етика, освіта та суспільство знання, сталий розвиток, глобалізація, відповідальність, рівність, справедливість тощо); на розвиток критичного мислення та незалежних суджень у здобувачів; на розвиток філософської думки та філософських досліджень в Україні. Філософський факультет здійснює різноманітні заходи щодо популяризації філософії, зокрема через наукові заходи, пов'язаними з Днем філософії, регулярні зустрічі з сучасними вітчизняними та зарубіжними філософами, відкриту трансляцію лекцій на youtube, активний переклад філософських текстів на українську мову.</p> <p>Тому нам незрозуміло, яким чином ми маємо ще раз «врахувати у тексті ОП Міжсекторальну стратегію ЮНЕСКО у галузі філософії».</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p>	<p>2.2. Зміст робочих програм дисциплін відповідає встановленій структурно-логічній схемі підготовки та матрицям. Тобто є підстави дійти висновку про те, що освітні компоненти утворюють взаємопов'язану систему та у цілому дозволяють досягати мету ОП та програмні результати навчання.</p> <p>Поряд із цим проходження ОК 43 «Виробнича практика» у навчальному плані передбачається у 6 семестрі. Водночас згідно із структурно-логічною схемою ОП виробнича практика має відбутися</p>	<p>1) Щодо рекомендації «переглянути семестр проходження виробничої практики, враховуючи вивчення навчальних дисциплін-пререквізитів згідно зі структурно-логічною схемою ОП» відповідаємо наступне. ОК 43. «Виробнича практика» передбачається навчальним планом у 6 семестрі, оскільки у здобувачів має бути сформована теоретична база, що закладається низкою базових обов'язкових філософських дисциплін. Тому, на нашу думку, саме цей семестр є оптимальним для проведення</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
	<p>після вивчення базових обов'язкових філософських дисциплін. ГЕР рекомендує переглянути семестр проходження виробничої практики, враховуючи вивчення дисциплін-пререквізитів.</p> <p>У звіті ЕГ викладена рекомендація «посилити впровадження цифрових компетентностей та інформаційних технологій для здобувачів ОП». За результатами попередньої акредитації ГЕР надала пропозицію посилити «інформаційно-комунікаційний блок дисциплін з метою набуття сучасних навичок філософа-аналітика».</p> <p>У коментарі ЗВО надав інформацію про досвід забезпечення здатності ефективно працювати з інформацією (ПРН 18) у рамках наявних освітніх компонентів. Разом із цим ГЕР звертає увагу на те, що досягнення мети ОП «надати освіту в області філософії з широким доступом до працевлаштування», забезпечення встановленої придатності випускника до праці у т.ч. «в аналітично-інформаційних інституціях; у друкованих та електронних засобах масової інформації, PR-технологіях (аналітик)» вимагає більш високого рівня цифрової та інформаційної компетентності, ніж рівень «пересічного користувача».</p> <p>Зважаючи на принцип автономії, рекомендуємо ЗВО самостійно визначити способи та форми розвитку інформаційних компетентностей здобувачів відповідно до мети ОП та встановленої у ній сфери працевлаштування (перегляд змісту наявних дисциплін і/або введення нових освітніх компонентів та ін.).</p> <p>2.5. Під час попередньої акредитації експерти відзначили «відсутність ОК у вигляді практики». ГЕР рекомендувало «включення практик (навчальних, виробничих) до ОПП з метою формування практичних навичок та знайомства з майбутнім фахом безпосередньо в установах та підприємствах».</p> <p>Зазначена рекомендація була врахована шляхом введення до ОП виробничої практики. У матеріалах акредитаційної справи наявна робоча програма «навчальної дисципліни «Виробнича практика».</p> <p>Зокрема, встановлена мета цього компоненту - «ознайомлення студентів в ході навчального процесу з основними формами, принципами і методами діяльності в сфері професійної підготовки здобувачів рівня бакалавр філософії; з'ясування внутрішньої побудови</p>	<p>виробничої практики. Адже у 7, 8 семестрах здобувачі більше зосереджуються на дослідницькій складовій освітньої програми (підготовка та участь у наукових конференціях, написання кваліфікаційної роботи).</p> <p>2) Щодо рекомендації «збільшити кількість кредитів на проходження виробничої практики або впровадити практико-орієнтовані освітні компоненти на інших курсах» відповідаємо наступне. Перелік компонент ОПП та їх логічна послідовність сформовані в такий спосіб, щоб здобувачі мали можливість здобути фундаментальну філософську підготовку, яка дозволяє реалізувати себе в різних сферах. Перелік компонент ОПП передбачає практичну підготовку студентів, яка дозволяє здобути компетентності, пов'язані з викладацькою, науковою, організаційно-управлінською, громадською, аналітично-інформаційною діяльністю (дослідник, аналітик, методист). Серед ОК ОП є практичноорієнтовані обов'язкові дисципліни, що формують необхідні для цього практичні навички (ПРН 5, ПРН 9 – 15, ПРН 17): спілкування з професійних питань державною та іноземною мовами, використовувати зазначені навички для організації ефективної міжкультурної комунікації (ОК 37. Українська літературна мова, ОК 01. Іноземна мова); написання філософських текстів, порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури; уникати різних виявів академічної недоброчесності (ОК 28. Соціологія, ОК 30. Методика викладання філософських дисциплін, ОК 32. Давньогрецька мова і латина, підготовка, написання, захист курсових робіт (ОК 25, ОК 26), кваліфікаційної роботи (ОК 17)); викладати власні міркування логічно та аргументовано, аналізувати міркування та робити ґрунтовні висновки; ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності (ОК 04. Традиційна логіка, ОК 06. Сучасна логіка, ОК 07. Етика, ОК 31. Філософія та методологія науки, ОК 35. Теорія і практика аргументації, ОК 38. Риторика, ОК 42. Практична філософія та філософія права); застосовувати загальногуманітарні знання в різних сферах життєдіяльності (ОК 15. Політологія, ОК 21. Основи екології й безпека життєдіяльності, ОК 23. Вибрані розділи трудового права і основ</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
	<p>організацій соціо-гуманітарної галузі, функції, специфіка діяльності їх структурних підрозділів; набуття професійних якостей, які зумовлюються нормативними змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованому у термінах результатів навчання національного стандарту 033 «філософія».</p> <p>Надані договір про проведення практики здобувачів вищої освіти № 372-26 від 11.12.2023 р. з Департаментом суспільних комунікацій Київської міської ради; меморандуми про співпрацю у рамках студентської практики з Українським центром культурних досліджень від 11.12.2023 р., ТОВ «Галерея-музей «Становлення української нації» від 08.09.2022 р.</p> <p>ГЕР звертає увагу на те, що чинна редакція ОП встановлює обсяг ОК 43 «Виробнича практика» - 4 кредити ЄКТС (6 семестр) та передбачає в цих рамках набуття 13 компетентностей та досягнення 11 ПРН. Задля збалансування обсягу практичної підготовки відповідно до кількості визначених компетентностей і результатів навчання рекомендується збільшити обсяг годин на виробничу практику або впровадити практико-орієнтовані освітні компоненти на інших курсах.</p> <p>Крім того, рекомендується збільшити кількість баз виробничої практики, виходячи з мети ОП та придатності до працевлаштування випускників, що визначена у розділі 4 профілю програми та передбачає можливість працювати, зокрема, «в організаційно-управлінській та освітніх галузях (дослідник)», «в органах державної влади та місцевого самоврядування», «в аналітично-інформаційних інституціях», «у друкованих та електронних засобах масової інформації, PR-технологіях (аналітик)», «у соціальних та культурних закладах, громадських організаціях, партіях тощо (методист)».</p> <p>Рекомендації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - переглянути семестр проходження виробничої практики, враховуючи вивчення навчальних дисциплін-пререквізитів згідно зі структурно-логічною схемою ОП; - збільшити кількість кредитів на проходження виробничої практики або впровадити практико-орієнтовані освітні компоненти на інших курсах; 	<p>підприємницької діяльності, ОК 24. Економічна теорія, ОК 33. Загальна психологія); мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії (ОК 08. Соціальна філософія та філософія історії). Загалом 87 кредитів. Більшість дисциплін з фахово-орієнтованих вибіркового блоку та з 12 переліків вибіркового блоку «Вибір з переліку» також формують професійні навички, визначені у програмних результатах навчання. ОП формує практичні навички у процесі навчання, що відображено в методах навчання та формах самостійної роботи. Практичні заняття та завдання для самостійної роботи передбачають: розв'язання задач, виголошення ораторських промов, презентацію індивідуальних проєктів, логіко-риторичний аналіз теорій сторін у судових процесах, висвітлених у запропонованому художньому фільмі, логіко-риторичний аналіз судової промови адвоката (судова промова адвоката аналізується як аргументативний текст), написання есеїв. Тому <i>не вважаємо доцільним збільшувати кредити на проходження виробничої практики, а вищезазначені ОК є й так практико-орієнтованими.</i></p> <p>3) Щодо рекомендації «збільшити кількість баз виробничої практики, виходячи з мети ОП та придатності до працевлаштування випускників, що визначена у розділі 4 профілю програми», зазначаємо наступне. На сьогодні підписано чотири договори про можливі бази виробничої практики, які можуть сприяти формуванню навичок, необхідних для працевлаштування в різних сферах, зазначених в описі ОПП (п.4): в організаційно-управлінській сфері, в органах державної влади та місцевого самоврядування, друкованих та електронних ЗМІ, PR-технологіях (аналітик) може сприяти практика в Департаменті суспільних комунікацій Київської міської ради; в освітніх галузях (дослідник), аналітично-інформаційних інституціях (аналітик) – в Інституті філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України; у соціальних та культурних закладах, громадських організаціях, партіях – в Українському центрі культурних досліджень і ТОВ «Галерея-музей «Становлення української нації».</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
	<p>- збільшити кількість баз виробничої практики, виходячи з мети ОП та придатності до працевлаштування випускників, що визначена у розділі 4 профілю програми;</p> <p>- самостійно визначити способи та форми розвитку інформаційних компетентностей здобувачів відповідно до мети ОП та придатності випускників до працевлаштування (перегляд змісту наявних дисциплін, введення нових освітніх компонентів та ін.).</p>	<p>4) Щодо рекомендації «самостійно визначити способи та форми розвитку інформаційних компетентностей здобувачів відповідно до мети ОП та придатності випускників до працевлаштування (перегляд змісту наявних дисциплін, введення нових освітніх компонентів та ін.)» відповідаємо наступне. Як ми вже зазначали у попередніх відповідях на звіти ГЕР, вступаючи до ЗВО, студенти мають базову підготовку з інформатики, надалі, у процесі навчання в університеті, вони розширюють свої знання не тільки під час аудиторних занять, але й шляхом написання кваліфікаційних робіт, проходження тестів, створення презентацій тощо. У кожному навчальному курсі ОПП «Філософія» практика ознайомлення з сучасними інформаційними технологіями органічно імplementована в навчальний процес. Однією з загальних компетентностей, сформульованих у Стандарті вищої освіти України для бакалаврського рівня спеціальності 033 Філософія, а отже, й у цій ОПП (ЗК 3), є здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. Під час викладання навчальних дисциплін в межах цієї ОПП (насамперед ідеться про ОК 04. Традиційна логіка, ОК 06. Сучасна логіка, ОК 30. Методика викладання філософських дисциплін, ОК 35. Теорія та практика аргументації, ОК 38. Риторика) формується вміння правильно формулювати запитання, щоб знаходити відповідь на будь-який запит, у тому числі користуючись пошуковими системами, вміння забезпечити технічне (за допомогою комп'ютерних технологій) оформлення курсових і кваліфікаційної робіт, презентацій до захисту. Маючи такі вміння на озброєнні, студент здатен знайти відповідь і розв'язати більшість технічних проблем, які вимагають більш високого рівня, ніж вміння «пересічного користувача. Усе зазначене передбачає формування ПРН 18 (Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати). Крім того, зазначені дисципліни поряд з іншими в структурно-логічній схемі ОПП сприяють набуттю сучасних навичок філософа-аналітика, під яким розуміємо фахівця, здатного проводити аналіз текстів різного спрямування, що передбачає наявність таких навичок, як вміння аналізувати міркування</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
		<p>та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки (ПРН 11), викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано (ПРН 12), критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати й перевіряти отримані результати (ПРН 13). Тому, вважаємо, що саме відповідно до мети ОП «надати освіту в області філософії з широким доступом до працевлаштування», забезпечення встановленої придатності випускника до праці у т.ч. «в аналітично-інформаційних інституціях; у друкованих та електронних засобах масової інформації, PR-технологіях (аналітик)», наші здобувачі мають достатньо високий рівень цифрової та інформаційної компетентності, ніж рівень «пересічного користувача». Нашою метою не є підготовка аналітиків саме до ІТ царини.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p>	<p>3.3. У ЗВО діють внутрішні положення з чіткими та зрозумілими правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, в т.ч. під час академічної мобільності. Інформація відомостей самооцінювання про проходження здобувачкою 4-го курсу ОП програми академічної мобільності Erasmus+ в Утрехтському університеті (вересень 2023 р. – лютий 2024 р.) підтверджена під час зустрічей ЕГ. Водночас у матеріалах акредитаційної справи відсутня інформація щодо врахування попередньої рекомендації ГЕР забезпечити «вихід на міжнародний рівень та збільшення кількості іноземних вступників».</p> <p>Рекомендація: - забезпечити вихід на міжнародний рівень та збільшення кількості іноземних вступників.</p>	<p>Оскільки за останні два роки, через повномасштабну війну, ЗВО України зіштовхнулися з відтоком українських студентів за кордон, зараз нашою головною метою є заохочення та збереження саме українських студентів. Ми прагнемо якісно готувати майбутніх українських фахівців саме в Україні, а тому зосереджуємося на роботі з ними, аби залишатися конкурентним та привабливим вибором для абітурієнтів. На жаль, війна майже унеможлиблює повноцінне навчання іноземних студентів в українських ЗВО.</p> <p>Сьогодні ми не можемо очікувати на великий попит на українські ЗВО через об'єктивні причини, серед яких активні бойові дії на території України та воєнний стан, який сильно обмежує багато аспектів життя громадян та гостей країни. Саме тому сьогодні ми зосереджені на утриманні та заохоченні українських студентів, які згодом будуть нашою інтелектуальною елітою. З усім тим, ми націлені на активну роботу із залучення іноземних студентів з різних країн одразу, коли це стане можливим. Зразковою практикою ОПП «Філософія» є підтримка нашого міжнародного статусу наукового товариства через проведення дистанційних міжнародних конференцій, воркшопів, гостьових лекцій, які регулярно відвідують іноземні науковці, викладачі та студенти. Про це було зазначено у відомостях самооцінювання.</p>
<p>Критерій 4. Навчання і</p>	<p>4.1. Аналіз змісту робочих програм освітніх компонентів засвідчує, що форми та методи навчання і викладання у рамках ОП сприяють</p>	<p>Система електронного навчання e-learning була створена та запропонована у 2016 році як допоміжний, а не основний інструмент</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
викладання за освітньою програмою	<p>досягненню її цілей та програмних результатів навчання. Використовуються лекції, семінари, практичні заняття та різноманітні підходи організації самостійної роботи здобувачів. Наприклад, за ОК 02 «Українська та зарубіжна культура» здобувачі конспектують першоджерела, проводять дослідження визначеної культурної доби та ін. За ОК 08 «Соціальна філософія та філософія історії» передбачена інтерактивна робота у малій групі, написання есе, складання бібліографії, створення таблиці ключових понять та ін.</p> <p>ЕГ зафіксувала факти врахування наукових інтересів здобувачів у ході вибору тем кваліфікаційних та курсових проєктів, призначення наукових керівників та ін. Проводяться опитування здобувачів щодо рівня задоволеності методами навчання та викладання, результати яких оприлюднюються на сайті ЗВО.</p> <p>Освітній процес за ОП реалізується в очно-дистанційній формі. Водночас у відомостях самооцінювання та звіті ЕГ відсутні відомості щодо удосконалення використання системи електронного навчання e-learning для забезпечення навчання та викладання у рамках ОП (рекомендації експертів та ГЕР за результатами попередньої акредитації).</p> <p>Рекомендація: - активізувати використання системи електронного навчання e-learning для забезпечення навчання та викладання у рамках ОП.</p>	<p><i>організації навчального процесу</i> на філософському факультеті. Грунтуючись на цьому, вважаємо, що зазначена система електронного навчання використовується відповідно до її проєктних цілей та завдань як допоміжного інструмента. Додамо також що Університет взяв рішучий курс на навчання в аудиторіях, як більш ефективного і надійного¹ формату навчання.</p> <p>-----</p> <p>¹Наразі на електронну платформу e-learning здійснено хакерську атаку. На цей час фахівці працюють над її відновленням. Надаємо підтвердження: ModSecurity: Access denied with code 424 (phase 2). Match of "rx(?:/lottery//administrator//dashboard/content/edit//documents/counter\\\\.php cnt-combined\\\\.php apphp//admin cnt-gif1x1\\\\.php/fusion/acm/test\\\\.php/wp-content/plugins/mystat/mystat\\\\.php/bitrix//index\\\\.php/admin/catalog_category/save(?:/adm ..." against "REQUEST_URI" required. [file "/usr/local/apache2/conf/modsecurity/asl/asl.conf"] [line "151"] [id "340145"] [rev "42"] [msg "RS-2: Possible SQL injection probe"] [data "1=1"] [severity "CRITICAL"] [hostname "www.e-philosophy.kiev.ua"] [uri "/course/index.php"] [unique_id "ZUPQ-Zyg8h3RFWhMYKBMCAAAAK4"]</p> <p>[unique_id ZUPtAGAYWfXQr8sbvX455gAAAc8] AH01276: Cannot serve directory /home/journalp/e-philosophy.kiev.ua/www/backup/: No matching DirectoryIndex (index.php,index.php3,index.pl,index.cgi,index.htm,index.html,index.phtml,index.shtml,index.wml) found, and server-generated directory index forbidden by Options directive, referer http://e-philosophy.kiev.ua/backup</p>
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів	<p>Рекомендація: - впроваджувати сучасні технологічні інструменти протидії порушенням академічної доброчесності на всіх рівнях освітнього процесу.</p>	<p>Рекомендація незрозуміла. В Університеті існує усталена практика використання сучасних технологічних інструментів протидії порушенням академічної доброчесності на всіх рівнях освітнього процесу, зауважень до яких не було.</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
вищої освіти та академічна доброчесність		
Критерій 6. Людські ресурси	<p>6.2. Положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних конкурсних посад оприлюднено на сайті ЗВО. Фактів порушення встановлених процедур не зафіксовано. У ЗВО діє Положення про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників, п. 2.3 якого встановлює порядок проведення вибіркового опитування науково-педагогічних працівників. ГЕР рекомендує впровадити практику оприлюднення результатів опитування науково-педагогічних працівників ОП на сайті філософського факультету.</p> <p>6.3. На зустрічі з ЕГ представники роботодавців підтвердили активну участь у перегляді та оновленні ОП, узгодженні блоків вибіркового дисциплін та ін. ГЕР відзначає як позитивні практики: залучення експертів галузі до рецензування та керівництва кваліфікаційними і курсовими роботами здобувачів; діяльність Експертної ради роботодавців філософського факультету. Разом із цим рекомендується проводити регулярні опитування роботодавців, представників баз практик задля виявлення можливостей удосконалення процесу досягнення заявлених цілей та встановлених ПРН з оприлюдненням результатів таких опитувань на сайті філософського факультету.</p> <p>Рекомендація: - відповідно до процедур ЗВО проводити опитування науково-педагогічних працівників ОП з оприлюдненням його результатів на сайті філософського факультету.</p>	<p>Дякуємо за високу оцінку! Відповідно до положення «Про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників Київського національного університету імені Тараса Шевченка» в Університеті проводяться опитування викладачів. Також в Університеті проводяться опитування роботодавців та випускників як стейкхолдерів. Згідно з п. 6.3 положення «Про організацію освітнього процесу» результати опитування науково-педагогічних працівників, роботодавців, представників баз практик та випускників ОП не входять до складу документів, які мають бути обов'язково оприлюднені у відкритому доступі (на сайті ЗВО та його структурних підрозділів). Університет оприлюднює узагальнені, деперсоналізовані дані, що повністю відповідає практиці університетів Європи, США і Канади.</p> <p>Зразковим аспектом цієї освітньої програми є те, що всі викладачі, які забезпечують освітні компоненти на ОПП «Філософія», закінчили КНУ імені Тараса Шевченка і є представниками різних наукових шкіл відповідних напрямів у класичному дослідницькому університеті. Унікальність освітньої програми надає наявність власної сформованої наукової школи - Київської світоглядно-гносеологічної школи, яка була заснована на базі Інституту філософії АН УРСР та Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, та зараз продовжує свій розвиток на філософському факультеті КНУ імені Тараса Шевченка, дійсним керівником якої є декан філософського факультету д.ф.н., академік НАН України, професор А.Є. Конверський. Зразковими практиками на ОПП є проведення гостьових лекцій закордонними науковцями й викладачами з провідних університетів Швеції, Фінляндії, Нідерландів, США, Чилі, Ірландії; регулярні закордонні стажування та підвищення кваліфікації викладачів в європейських університетах; участь у міжнародних і вітчизняних наукових проєктах.</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси		<p>Дякуємо за високу оцінку! Зразковою практикою за цією освітньою програмою є надання можливості для проведення і безплатної публікації результатів досліджень студентів і викладачів. Освітнє середовище за ОПП сформоване не лише матеріально-технічною базою Університету, яка містить всі необхідні елементи інклюзії, але й взірцевими умовами навчання та позаосвітньої діяльності. Центр іноземних мов, Відділ сприяння працевлаштуванню, Молодіжний центр культурно-естетично виховання створюють широкі можливості для активної соціальної та культурної діяльності здобувачів ОП (проведення спортивних та культурних заходів, волонтерської діяльності, івентів, спрямованих на підсилення професійного розвитку). Зразковим аспектом цієї програми є інститут кураторства, що функціонує за сприяння органів студентського самоврядування факультету, який допомагає забезпечувати потреби та інтереси здобувачів в організації освітнього середовища на всіх етапах ОП від профорієнтаційних заходів Днів відкритих дверей філософського факультету, КНУ ЕХРО, участі в інформаційних заходах під час вступної кампанії, до інформаційного супроводу здобувачів ОП під час навчання та в процесах обговорення питань освітнього процесу і прийняття відповідних рішень щодо вдосконалення ОП.</p>
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	<p>8.2. У звіті ЕГ наведені приклади врахування пропозицій здобувачів під час перегляду ОП. Позитивною практикою є проведення періодичного моніторингового опитування UNIDOS, результати яких розглядаються на засіданнях міжкафедральної групи профільних кафедр філософського факультету. Поряд із цим ГЕР звернула увагу на зафіксовані факти низької активності здобувачів під час проведення анкетування. Так, у травні 2023 р. на запрошення заповнити анкету відгукнулося 5 респондентів (протокол засідання міжкафедральної групи № 2 від 16.01.2024 р.). У грудні 2022 р. 22,3% здобувачів філософського факультету взяло участь в анкетуванні (http://surl.li/gqvab). З огляду на наведені факти рекомендуємо створити умови для забезпечення активної участі здобувачів ОП в опитуваннях, що проводяться у ЗВО.</p> <p>Цей контекст актуалізує рекомендації ЕГ залучити здобувачів до робочої групи ОП. На думку ГЕР, має дискусійний характер теза ЗВО про те, що «здобувачі освіти не можуть виступати проєктантами ОП –</p>	<p>1) У КНУ імені Тараса Шевченка створено всі умови для забезпечення активної участі здобувачів ОП в опитуваннях, що проводяться у ЗВО. Крім того, створено умови для активної участі випускників у періодичних опитуваннях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - загальноуніверситетських опитуваннях й дослідженнях їх результатів, які проводяться Навчальною лабораторією соціологічних та освітніх досліджень на замовлення Відділу якості освіти КНУТШ, та які мають мету з'ясувати громадську думку студентів щодо задоволеності організації освітньої діяльності по ОП. Таке опитування проводиться щорічно (наприкінці навчального року) методом суцільного опитування онлайн через запрошення, розіслані на електронні адреси здобувачів (4 курс бакалаврату); - моніторингових опитуваннях UNIDOS (Університетське дослідження-опитування студентів 1-4 курсів бакалаврів та 1-2 років навчання магістрів, що виконується в межах навчальної практики студентів

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
	<p>проектант не може мати кваліфікацію нижчу, ніж та, яку він проєктує» (коментар звіту ЕГ). В той же час відповідно до сформованих проєктних практик, що реалізуються в інших закладах вищої освіти, йдеться про партнерську модель залучення представників здобувачів до безпосередньої співпраці, предметних комунікацій із науково-педагогічними працівниками, адміністрацією у процесі проєктування та перегляду ОП на етапах: ідентифікації потреб та інтересів цільової групи (тобто здобувачів), визначення цілей та результатів навчання, форм і методів їх досягнення та ін.</p> <p>8.3. Під час зустрічі з ЕГ представники роботодавців підтвердили участь у заходах проєктної групи та здобувачів, на яких обговорюються навички, вміння та професійні якості випускника ОП, коригуються назви освітніх компонентів, розглядаються можливості введення нових компонентів, оновлюються блоки вибіркових дисциплін та ін. ГЕР відзначає як позитивну практику діяльність Експертної ради роботодавців філософського факультету.</p> <p>З огляду на розмір контингенту здобувачів та заявлену мету ОП, встановлену в ній сферу працевлаштування випускників, рекомендуємо розширити коло роботодавців, залучених до перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості. Зокрема, включити до нього представників органів державної влади та місцевого самоврядування, аналітично-інформаційних інституцій, друкованих та електронних засобів масової інформації, соціальних та культурних закладів, громадських організацій, партій та ін. Крім того, задля виявлення потреб та пропозицій роботодавців рекомендуємо проводити періодичне опитування їхніх представників з оприлюдненням його результатів на сайті філософського факультету.</p> <p>8.4. На сайті філософського факультету оприлюднені: статут громадської організації «Асоціація випускників філософського факультету ЗВО»; інформація про відомих випускників, активні гугл-форми опитування випускників.</p> <p>Під час попередньої акредитації ГЕР надало пропозицію щодо «вдосконалення практик врахування пропозицій випускників щодо</p>	<p>факультету під керівництвом викладачів та за підтримки керівництва Університету), які започаткував у лютому 2009 р. факультет соціології та проводить щорічно або двічі на рік. Запрошення до проходження опитування розсилаються студентам електронною поштою.</p> <p>-викладачі під час проведення занять і гарант ОПП «Філософія» на зустрічах зі студентами цієї ОП інформують здобувачів про практику проведення щосеместрових опитувань здобувачів щодо якості викладання за навчальною дисципліною, гарант ОП надсилає посилання на гугл-форму опитування старостам груп наприкінці кожного семестру. На початку наступного навчального року гарант ОП на зустрічах зі студентами розповідає про те, як врахована їхня думка за результатами опитування;</p> <p>- на сайті філософського факультету створено гугл-форму для оперативного опитування випускників (https://www.philosophy-knu.kyiv.ua/asotsiatsiia-vypusknykiv/);</p> <p>Результати всіх цих опитувань обговорюються на засіданнях міжфакультетських груп та вченої ради філософського факультету, результати опитувань по структурним підрозділам обговорюються на засіданнях Науково-методичної ради та Вченої ради університету. Викладачі й гарант освітньої програми постійно підтримують зв'язок з випускниками через соцмережі та особисте спілкування, зокрема на наукових конференціях. Зазначимо, що більшість випускників ОПП «Філософія» вступають до магістратури, а потім аспірантури філософського факультету, що суттєво полегшує підтримання зв'язку між викладачами та випускниками.</p> <p>Обов'язок Університету – створити для здобувачів і випускників усі умови для проходження опитування, що реалізується повною мірою. Проте студенти та випускники <i>мають право брати участь в опитуванні, але не обов'язок.</i></p> <p><i>За практикою опитувань в країнах-лідерах ЄПВО (Велика Британія, Німеччина, Швеція, Франція тощо) – показник участі здобувачів понад 20% є більш ніж прийнятним.</i></p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку ГЕР	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
	<p>змісту ОП та її компонентів», результатом врахування якої стало запровадження практики опитування випускників ОП. У матеріалах акредитаційної справи наявні результати цього опитування, в якому зафіксовано 6 респондентів. Відповідно виникає питання щодо його репрезентативності. Рекомендується створити умови для більш активної участі випускників у періодичних опитуваннях з оприлюдненням їхніх результатів на сайті філософського факультету.</p> <p>8.6. У відомостях самооцінювання, звіті ЕГ наведена інформація щодо врахування рекомендацій, наданих за результатами останньої акредитації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчено досвід закордонних ЗВО та введено виробничу практику як обов'язковий компонент ОП; - впроваджено практику опитування випускників. <p>Разом із цим бракує інформації про виконання інших рекомендацій, зокрема, таких: «використання платформи електронного навчання e-learning для розміщення навчально-методичних матеріалів усіх освітніх компонентів за спеціальністю»; «посилення інформаційно-комунікаційного блоку дисциплін з метою набуття сучасних навичок філософа-аналітика»; «вихід на міжнародний рівень та збільшення кількості іноземних вступників», «вивчення можливостей залучення професіоналів-практиків до керівництва практиками (навчальними, виробничими)»; «активізувати діяльність Асоціації випускників...»; «розширене представлення інформації про відомих випускників ОП «Філософія» в сегменті «Асоціація випускників».</p> <p>Рекомендації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створити умови для забезпечення активної участі здобувачів ОП в опитуваннях, що проводяться у ЗВО; - залучити здобувачів і випускників до робочої групи ОП; - розширити коло роботодавців, залучених до перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості. Зокрема, включити до нього представників органів державної влади та місцевого самоврядування, аналітично-інформаційних інституцій, друкованих та електронних 	<p>2) Ваші рекомендації «впровадити практику регулярних опитувань представників роботодавців задля виявлення можливостей удосконалення процесу досягнення заявлених цілей та встановлених ПРН, а також розширити коло роботодавців, залучених до перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості» беремо до уваги, але водночас зазначимо, що згідно з п. 6.3 положення «Про організацію освітнього процесу» результати опитування здобувачів, випускників ОП, роботодавців <i>не входять до складу документів, які мають бути обов'язково оприлюднені у відкритому доступі</i> (на сайті ЗВО та його структурних підрозділів).</p> <p>3) Щодо рекомендації «залучити здобувачів і випускників до робочої групи ОП», то ми хотіли б наголосити на наступному. Здобувачі освіти запрошуються до участі в засіданнях робочої групи; висловлюють свої пропозиції та рекомендації до змін, які підлягають обговоренню і щодо яких приймаються рішення про врахування/неврахування; беруть участь (через своїх представників у студентському парламенті) в обговоренні та прийнятті рішень щодо затвердження програм на засіданнях факультетської вченої ради, НМР Університету і Вченій раді Університету. Склад робочої групи, яка розробляє ОП, формується з НПП, які мають найширше визнання в філософській академічній спільноті, а також велику кількість напрацьованих контактів з потенційними роботодавцями в різних галузях економічної діяльності. Усі вони мають достатню кваліфікацію і (завдяки зворотним зв'язкам) достатню інформаційну аналітику, аби виступати розробниками такого документа.</p> <p>4) Щодо зауваження про те, що у відомостях самооцінювання бракує інформації про виконання рекомендації «розширене представлення інформації про відомих випускників ОП «Філософія» в сегменті «Асоціація випускників» наголошуємо, що у відомостях про самооцінювання (п.8 критерію 8) прописано, що «Рекомендацію щодо розширеного представлення інформації про відомих випускників ОП «Філософія» в сегменті «Асоціація випускників» враховано у процесі</p>

Критерій	Зауваження проєкту висновку GER	Відповідь КНУ імені Тараса Шевченка
	<p>засобів масової інформації, соціальних та культурних закладів, громадських організацій, партій та ін.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - впровадити практику регулярних опитувань представників роботодавців задля виявлення можливостей удосконалення процесу досягнення заявлених цілей та встановлених ПРН з оприлюдненням результатів таких опитувань на сайті філософського факультету; - створити умови для більш активної участі випускників у періодичних опитуваннях з оприлюдненням їхніх результатів на сайті філософського факультету. 	<p>оновлення сайту філософського факультету, зокрема, впроваджена практика опитування випускників: https://www.philosophy-knu.kyiv.ua/asotsiatsiia-vypuskykiv/ .». Крім того маємо нагадати шановний GER всі рекомендації які не належать до числа обов'язкових (спрямованих на виправлення порушень чинного законодавства) беруться ЗВО до відома і виконуються в тих межах, які співпадають з цілями ОП і стратегією закладу освіти. Коментарі Університету до раніше наданих рекомендацій доступні на сторінці https://knu.ua/ua/official/accreditation/bachelor-degree/2022-2023/.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність</p>	<p>9.3. На сайті філософського факультету представлена точна та достовірна інформація про ОП. На офіційному сайті ЗВО представлені матеріали попередньої акредитаційної справи: відомості самооцінювання; звіт ЕГ; відповідь на звіт ЕГ; висновок GER; коментарі ЗВО до проєкту висновку GER; рішення Національного агентства; програма візитів експертів. Разом із цим бракує інформації про конкретні заходи, зміни, що засвідчують виправлення недоліків та впровадження рекомендацій, наданих під час попередньої акредитації.</p> <p>Рекомендація:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оприлюднити на сайті філософського факультету інформацію про конкретні заходи, зміни, що засвідчують виправлення недоліків та впровадження рекомендацій ЕГ, GER, Національного агентства. 	<p>Моніторинг ОПП «Філософія» та збір необхідної інформації щодо її покращення відбувається постійно, що відображується в протоколах засідань міжкафедральних груп та вченої ради філософського факультету. Інформація про конкретні заходи, зміни, що засвідчують виправлення недоліків та впровадження рекомендацій, наданих під час попередньої акредитації, відображена у відомостях про самооцінювання, що розміщені на сайті нашого ЗВО. Рекомендації та зауваження, з якими ЗВО <i>не погодився</i>, були зазначені у відповідях на звіти експертних груп та GER, які були завантажені в систему Національного агентства та розміщені на сайті нашого ЗВО.</p> <p>Згідно з п. 6.3 положенням «Про організацію освітнього процесу» інформація про конкретні заходи, зміни, що засвідчують виправлення недоліків та впровадження рекомендацій, наданих під час попередньої акредитації, <i>не входить до складу документів, які мають бути обов'язково оприлюднені у відкритому доступі</i> (на сайті ЗВО та його структурних підрозділів).</p>